Hukuk Bölümü 2007/124 E. , 2007/369 K.

- IDARI PARA CEZASINA KARŞI YAPILAN ITIRAZ
  - BAZI KANUNLARDA VE 178 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN (5228) Madde 50

"İçtihat Metni"

Davacı : E.E.

Vekili : Av. B.A.

Davalı : Karayolları Genel Müdürlüğü

Vekili : Av. H.K.

O L A Y : Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğü 17. Bölge Müdürlüğü'nün 29.3.2005 günlü işlemi ile, davacının sahibi olduğu aracın, listede belirtilen tarihlerde Otoyol ve Boğaziçi köprülerinden ücret ödemeden geçiş yaptığının tespit edildiğinden bahisle 5228 sayılı Kanun'un 50. maddesi gereğince cezalı geçiş ücretinin ödenmesi istenilmiştir.

Davacı, 546.000.000 TL olan toplam borcun 536.000.000TLsının kaldırılması istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

İSTANBUL 1. İDARE MAHKEMESİ; 16.6.2006 gün ve E: 2005/1026, K: 2006/1202 sayı ile, davacı tarafından 5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 50. maddesine istinaden idari para cezası verilmesine ilişkin 29.3.2005 tarih ve 7736 sayılı davalı idare işleminin iptalinin istenildiği, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun muhtelif hükümlerinden söz ederek, Kabahatler Kanunu bir bütün olarak incelendiğinde toplum düzenini, genel ahlakı, genel sağlığı ve ekonomik düzeni korumak amacıyla konulan kuralların icrai veya ihmali bir davranışla ihlal edilmesinin bu kanunla kabahat olarak tanımlandığı, keza bu kabahat nedeniyle kendi kanununda idari bir yaptırım öngörülmüş ise bu yaptırımlara karşı sulh ceza mahkemesine itiraz edilebileceğinin anlaşıldığı, buna göre idari para cezalarının da idari bir yaptırım türü olarak kabul edilmesi ve bu cezalara karşı yapılacak itirazların Kabahatler Kanunu uyarınca Sulh Ceza Mahkemesince çözümlenmesi gerekeceği, olayda, davacıya 5539 sayılı Kanun'a aykırılık nedeniyle idari para cezası verildiği görülmüş olup, kabahat niteliğindeki bu fiil nedeniyle verilen para cezasının Kabahatler Kanunu'nun 17. maddesi kapsamında bir yaptırım olduğu, bu itibarla, söz konusu cezaya yönelik itirazın adli yargı yerince çözümlenmesi gerekeceği sonucuna varıldığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, söz konusu cezalı geçiş ücretine karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

SARIYER SULH CEZA MAHKEMESİ; 9.1.2007 gün ve E: 2006/2363 D.İş, Müt. K: 2007/62 sayı ile, verilen idari para cezasının Karayolları Genel Müdürlüğü 17. Bölge Müdürlüğü tarafından 5228 sayılı Yasa'nın 50. maddesi ile değişik 5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 21/1 maddesi uyarınca verildiği, aynı Kanunun 21/5 maddesi uyarınca bu para cezalarına yapılan itirazın tebliği izleyen günden itibaren 7 gün içinde idare mahkemesi nezdinde cezayı veren idare aleyhine dava açması gerekeceği, muterizin daha önce İstanbul 1. İdare Mahkemesi'ne başvurduğu, Mahkemenin 2005/1026 E, 2006/1202 K sayılı, 16.6.2006 tarihli kararında, söz konusu itirazın 5326 sayılı Kabahatler Kanunu gereğince Sulh Ceza Mahkemesine yapılmasının icap ettiği gerekçesiyle görevsizlik kararı verildiğinin anlaşıldığı, muterizin red kararı üzerine Mahkemelerine dava açmış ise de; 19.12.2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesi ile değişik 5326 sayılı Yasa'nın 3. maddesinden söz ederek, İdare Mahkemesi her ne kadar idare mahkemesinin görevli olmadığı gerekçesi ile davanın görev yönünden reddine karar vermiş ise de; yukarıda belirtildiği üzere 3. maddede yapılan değişiklikle Mahkemelerinin artık davaya konu idari para cezalarına karşı bakmakla görevli olmadığı ve idari para cezalarına karşı idare mahkemesine dava açılabileceğine dair hükmün halen korunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Ramazan TUNÇ, O. Cem ERBÜK, Ayper GÖKTUNA, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 26.12.2007 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasanın 14. maddesinde öngörülen biçimde idari para cezası yönünden olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, adli yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren Mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ayla SONGÖR ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 5539 sayılı Kanun'un 21. maddesine (5228 sayılı Kanun'un 50. maddesi) göre verilen idari para cezasının kaldırılması

istemiyle açılmıştır.

11.2.1950 tarih ve 5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 21. maddesinde(Mülga: 25/2/1952 - 5889/8 md.;Yeniden düzenleme: 16/7/2004-5228/50 md.), "Karayolları Genel Müdürlüğü işletiminde olan erişme kontrollü karayolları için belirlenen geçiş ücretlerini ödemeden geçiş yaptığı tespit edilen araç sahipleri adına Karayolları Genel Müdürlüğünce geçiş ücretinin on katı idarî para cezası kesilir.

Geçiş ücreti ve kesilen idarî para cezası, ilgilisine posta yoluyla tebliğ edilerek tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenmesi için süre verilir. Süresinde ödenmeyen tutarlar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir. İlgilisine tebliğ edilemeyen alacaklar Maliye Bakanlığına bağlı vergi dairelerinde ilân asmaya mahsus yerde otuz gün süreyle ilân edilir, ilân süresinin son günü tebligat yapılmış sayılır. Bu madde hükmüne göre tahsil edilen tutarlar bütçe geliri olarak kaydedilir.

Bu madde uyarınca ödenmesi gereken ücret ve para cezaları ödenmeden araçların fenni muayeneleri ile satış ve devirleri yapılamaz.

Bu madde kapsamındaki alacakların PTT İdaresince tahsiline Maliye Bakanlığınca izin verildiği takdirde bu alacaklar hakkında da 5584 sayılı Posta Kanununun mükerrer 66 ncı maddesi hükümleri uygulanır.

Bu maddenin ikinci fıkrasına göre yapılan tebligat üzerine tebliği izleyen günden başlamak üzere yedi gün içinde idare mahkemesi nezdinde cezayı kesen idare aleyhine dava açılabilir. Dava açılması söz konusu alacakların tahsil işlemlerini durdurmaz" denilmiştir.

5539 sayılı Yasa'nın 21. maddesinde yer alan düzenleme karşısında, cezalara karşı yapılacak itirazların görüm ve çözümünde idari yargı yerlerinin görevli olacağının kabulü gerekir.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanunun diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edilmiş ve gerekçeli kararı 22.7.2006 gün ve 26236 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve iptal hükmünün, kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiş; yasama organı tarafından iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılmaması sürecinde, anılan madde hükmünün yürürlükte bulunduğu düşüncesiyle, aynı doğrultuda karar verilmeye devam edilmiş; yasama organı tarafından, Anayasa Mahkemesi'nce verilen altı aylık süre içinde iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılması halinde ise, işaret edilen yargı yerinin yeni düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren görevli olacağı belirtilmiştir.

Son olarak, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde " (1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır" denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, idari para cezasına ilişkin görevli mahkemeyi belirleyen yasa kuralı değiştirilmiş ve yeni düzenleme 19.12.2006 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiş olduğuna göre, görev kuralının geçmişe etkili olacağı yolundaki genel hukuk ilkesi karşısında, 5539 sayılı Yasa'nın 21. maddesine göre verilen cezalara karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde anılan Yasa hükmü gereği idari yargı yerinin görevli olduğu açıktır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle İstanbul 1. İdare Mahkemesi'nin 16.6.2006 gün ve E: 2005/1026, K: 2006/1202 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 26.12.2007 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.